

## Yavuz Sultan Selim'in Kişiliği

---

**Celadetli cihan padişahı**, Allah'ın lütfüne mazhar olan şecaat sahibi bir din hamisidir. Bahtı yüce, taç ve taht sahibi olan ulu padişah, sulh ve nizam için nice fütuhatlar yapmış ve aynı zamanda hilafet ile saltanatı da cemetmiştir.

Himmeti âli, ilim ve irfana meftun olan cihan padişahı ulema ve meşayih ile sohbet etmeyi kendine şiar edinmişti. Onun en çok zevk aldığı ve meftun olduğu şey ilim ve irfan meclisleri idi. Her gün üç saatten fazla uyumaz, vaktini ilim ve tettebbuat ile geçirirdi. Daha gençliğinde zekası, kararlılığı ve lider tavırlarıyla herkesin dikkatini celp etmişti.

**Yavuz Selim**, hilim, edep, iffet, nezahet, vakar, ilim, lütuf, kerem ve tevazu gibi ahlak-ı haseneyi nefsinde yaşayarak, nefsinin gayr-i meşru arzularını gemlemesini bilmiştir. **Yavuz Selim son derece iffetli idi.** Etrafında birçok kadın ve cariye varken, o Kırım Han'ı Mengli Giray'ın kızı olan Hafsa Sultan ile evlenip sadece onunla yaşamıştır. Moskova Prensi'nin hediye olarak gönderdiği beş cariyenin her birini sarayın hizmetini gören kişilerle evlendirmiştir. O büyük padişaha göre, kadınlarla ilişkilerini iyi ayarlamayıp, iffetini muhafaza edemeyen kişilerin, akılları ve idrakleri kıt olur ve zihinlerinde büyük fikirlere yer kalmaz. Yavuz Selim, tâlim ve terbiyesi ile yakından ilgilendiği oğlu Süleyman'a da bu hakikati aşlamak için büyük bir gayret gösteriyordu.

**Yavuz Selim**, birçok cihetten hünerli, harika bir zekâyâ sahip, açık fikirli, dimağı münevver, malumatı vasi idi. Hileyi sevmez ve israftan kaçınırdı. O, vezirlerinin de açık, net ve dürüst olmalarını ister ve onlara şöyle derdi: "Bir devlet adamı tüccarlık, karaborsacılık yapamaz. Sermaye peşinde koşan devlet adamlarına, dinimizde, geleneğimizde ve kültürümüzde hoş gözle bakılmaz. Biz de toplayıp saklayan değil, paylaşan ve veren kişi sevilir. Artık bu düzen değişmiştir. Menfaatlerini devletin ve milletin önünde tutanlara asla fırsat vermeyeceğim." derdi.

Ayrıca o, doğruluğa, celadete, ihlase, feragate, tedbire ve ileri görüşe meftun ve hayran bir insandı. Menba-yı feyiz ve kemal sahibi olan Yavuz Sultan Selim, saltanatta kaldığı müddetçe adalet ve şefkatle muamele etti.[1](#)

Yavuz Selim'de akıl, şecaat, azim, sebat ve iman kemalde idi. Onun celadet ve şecaatını ortaya koyan şöyle ibretli bir hadise anlatılır:

"Yavuz Selim, herhangi bir saray hâlkından ayırt edilemeyecek kadar sade giyinirdi. Sade giyinmesinin sebebini soranlara:

**"Vezirlerin ve beylerin süslü giyinmeleri, padişahlara saygıdan ileri gelir. Biz kime şirin görünmek için süslü giyinelim ki? Bizim**

---

## **Padişahımız, vücudun dışına değil, içindeki cevhere bakar."**

diye çok veciz bir cevap vermiştir. Yavuz Selim'in yanındaki nedimleri ve vezirleri devamlı olarak padişahın güzel elbiseler giymesini söylerler, fakat padişah onların bu sözlerine pek rağbet göstermez ve sade giyinmeğe devam ederdi.

Venedik elçisi Antonio Jüstiniyani, bir gün Yavuz Sultan Selim'i ziyarete gelir. Huzura giren elçi, yer öpüp itimatnamesini sunar. Ziyaretten sonra kendisini uğurlayan vezirler: *"Padişahımızın elbisesini nasıl buldunuz?"* diye sorunca, elçi: **"Heybet ve şecaatından yüzüne bakamadım ki, elbisesine bakayım."** diye cevap verir. Başka bir rivayete göre, ziyaretten sonra Yavuz Sultan Selim Han vezirini elçiye gönderir ve *"Var elçiye sor bizi nasıl bulmuşlar?.."* diye sormasını ister. Sadrazam padişahın emri üzerine elçiye padişahı nasıl bulduğunu sorar ve dönüp Yavuz'a şöyle der:

"Sultan'ım! Venedik elçisi diyor ki: **"O'nun kılıcının parıltısı gözümü öyle aldı ki, kendisini göremedim bile."**

Bunun üzerine Yavuz Sultan Selim Han Paşaya:

**"Kılıcımızın ağı kestikçe kafirin gözü ondan başkasını göremez. Ama Allah (c.c) korusun bir gün kılıcımız kesmez olur da parlamazsa, o zaman küffar bizi hem hor görür, hem de bize tepeden bakar."** der.

Yavuz Selim'in yanında dili tutulan ve kelimeler boğazına dizilen Antonio kendisini uğurlayan vezire: *"Selim Han çok zeki biridir. Bizi barışı bozabilecek herhangi bir hareketimize karşı açıkça uyarıyor. Bunu dikkate almamız ahmaklık olur."* deyince, vezir de "Padişahımın mesajı sadece sizlere değil, hepimizdedir. O ikili siyasetten ve gizli yürütülen her türlü ilişkiden nefret eder." diye cevap verir. Bunun üzerine Antonio: *"Padişahın geçenlerde Kuşçular Çarşısı'nda yaptığı doğru mudur?"* diye sorar. Vezir hayretle bu hadiseyi nereden duyduğunu sorunca, Antonio; *"Bunu duymayan mı kaldı?"* diye cevap verir.

Vezir: "Bu hadise hâlâ Şehzade Ahmet'in adını ananlara bir gözdağıdır." der.

Elçi, ülkesine döndüğünde de kendisine padişahın nasıl biri olduğu sorulmuş, elçi bu soruya şaşkınlık içinde: **"Kılıcı öyle parlıyordu ki, yüzünü göremedim."** cevabını vermiştir.

---

Yukarıda bahsi geçen hadise şöyle cereyan etmiştir:

Yavuz Selim Han bir gün tebdil-i kıyafet ederek, çeşitli kuşların satıldığı çarşığı gezmeye çıkar. Birçok ülkeden getirilen kuşları seyreden Selim Han'ın gözü kekliklerle dolu bir kafese takılır. Bir müddet kuşları seyreden Yavuz Selim Han, o kuşların fiyatlarını sorar. Satıcı, kekliklerin tanesinin bir altın olduğunu söyler. Selim, başka bir kafeste ayrı tutulan bir keklik görünce, onun ayrı tutulma sebebini ve fiyatını sorar. Satıcı; *"onun ötücü bir keklik olduğunu, güzel civıltısıyla diğer keklikleri başına topladığını, onların avlanmalarını kolaylaştırdığını ve fiyatının da üç yüz altın olduğunu"* söyler. Yavuz Selim **"Al sana beş yüz altın."** der ve kuşu satın alır. Adam kafesi Selim'e uzatınca, o kafesin içindeki kuşu tutup hemen kafasını koparır. Satıcının ve çevredeki insanların şaşkın bakışları altında hâlâ çırpınan kuşu havaya kaldıran Yavuz, yüksek sesle şöyle der: **"Soyuna ihanet edenlerin sonu işte budur!"** Böylece tebdil-i kıyafet eden kişinin Yavuz Selim olduğu ve bu hareketi ile devlete isyan eden kardeşlerine bir gözdağı verdiği anlaşılmış olur.

Dulkadiroğlu Alaüddeve, 1515 yılında Turna Dağı savaşında mağlup edilmişti. Mısır Sultanı Kansu Gavri, Anadolu'daki bu fethi protesto için Yavuz Selim Han'a bir elçi gönderir. Gelen elçi, Yavuz'a; Mısır sultanının *"Hutbelerde sultanımın adı okunan memleketleri iade ediniz."* sözünü iletir. Bunun üzerine Yavuz, celalli bir şekilde elçiye şöyle der:

**"Var sultanına söyle ki, hutbe ve sikkede adının muhafazasını Anadolu'da değil, Mısır'da düşünsün."**

Yavuz Selim'in bu cevabından sonra başını yere eğen elçi, alçak bir sesle; *"Ben bunları sultanıma söyleyemem. Bari siz bir elçi gönderiniz de o söylesin."* der. Elçinin bu sözüne tebessüm eden Yavuz: **"Elçiye lüzum yok. Mısır'a ben gelirim."** der ve çok geçmeden dediğini yapar.<sup>2</sup>

Yavuz Selim, celadetli, ferasetli ve kadirşinas biri idi. Devletin mühim işleri için başa getireceği adamları seçmede çok titiz davranır ve büyük bir isabet sağılardı. Bir gün vezirlerden Piri Paşa, Rumeli Beylerbeyi Çoban Mustafa Paşa'nın muavini olmasını teklif edince Sultan Selim: **"Ben deli değilim, öyle bir adamı tayin edeyim."** diyerek onun teklifini kabul etmez. Fakat aradan bir kaç ay geçtikten sonra Piri Paşa önceki teklifini ısrarla tekrarlar, bunun üzerine Yavuz Sultan Selim: **"Mademki Mustafa Paşa'nın vezir olmasını çok istiyorsun, o zaman o senin vezirin olsun."** diyerek istemediği hâlde Piri Paşa'nın teklifini kabul eder.

Aradan birkaç ay geçer ve bir arz gününde Mustafa Paşa, Piri Paşa'nın arzlarının yanlış olduğunu ileri sürerek itiraz eder. Yavuz Selim: **"Yanlışları ne ise söyle."** deyince, Mustafa Paşa, Piri Paşa aleyhinde çok şeyler söyler. Bunun üzerine Sultan Selim elindeki okla Mustafa Paşa'nın başına vurarak: **"Bire hain adam,**

---

**bunca zamandan beri hizmetimi gören birinin ne yaptığını bilmez miyim? Sen benim vezirim değil, anın vekilisin ve bu rütbeye de anın arzıyla nail oldun.”** diyerek huzurundan kovar ve onu idam ettirmek ister. Fakat Piri Paşa'nın ısrar etmesiyle bu fikrinden vazgeçer. Bu hadise de Yavuz Sultan Selim'in adamlarına olan itimadını, adam seçmedeki isabetini ve onlara verdiği değeri açıkça ortaya koymaktadır.

Yavuz Selim, israftan ve gösterişten son derece sakınırdı. Nitekim Yavuz Selim, mütevazı bir köşk yapılması için Abdüsselam Bey adında birini görevlendirir. Bu zat çok ihtişamlı bir köşk yapınca Yavuz Selim son derece hiddetli bir şekilde; *“Ben sana bu kadar para sarfına ruhsat vermemiştim; basit bir gölgelik yapmanı istemiştim.”* deyince Abdüsselam Bey çok zor duruma düşer ve durumunu kurtarmak için de köşkü kendi parasıyla yaptığını söyler ve hediye olarak kabulünü istirham eder.

Yavuz Selim: **“Eğer bir sultanın, arkasını kollayacağı ve sırtını yaslayacağı yetişkin kurmayları varsa, o sultan zaferden zafere koşabilir.”** derdi ve yakın arkadaşlarına **“âlicenap ve fedakâr arkadaşlarım”** diye hitap ederdi. Onun dostları da ona can u gönülden, samimiyet ve sadakatle bağlı idiler. Yavuz Selim saltanatın başına geçince yakın arkadaşlarına makam teklifinde bulunmuşsa da onlar; *“Bizim için, ila-yı kelimetullah uğrunda ve ittihad-ı İslam yolunda sizinle beraber olmaktan daha büyük bir makam, şeref ve izzet olamaz.”* diyerek, makam ve mevkide gözlerinin olmadıklarını ve ona olan bağlılıklarını ortaya koymuşlardır.

Sultan Selim'in saltanatın başına geçmesi, yeni bir hidayet meşalesinin yanmaya başladığı mühim bir dönüm noktasıdır. Onun arkasında bulunan âlicenap, cihangir, kahraman ve necip ordu da bütün cihanın hayret ve takdirini celb etmiştir.

O koca sultan necip İslam milletine yeni bir aksiyon, yeni bir hayat, yeni bir kan bahşetti. Zamanın âlimleri onun siyaset sahasında asrının mücedditi olduğunu ittifakla ifade etmişlerdir. Osmanlı padişahları içerisinde bazı özellikleri ile Hz. Ömer'e en çok benzeyen kişi olarak temayüz etmiştir.

Tarihçi İsmail Hakkı Uzunçarşılı Yavuz Selim in şahsiyeti ile ilgili olarak şunları nakletmektedir:

**“Yavuz Sultan Selim** uzuna mail orta boylu, toparlak kırmızı yüzlü, çatma siyah kaşlı, iri kemikli büyük başlı, koç burunlu, boynu uzun, gür bıyıklı ve tıraşlı, yani sakalsız, yarı belinden yukarısı aşağısına nispetle kısa, bakışı müessir yani keskin ve nafiz, mizacı asabi idi; konuşurken bazı kelimeleri fart-ı zekâ ve asabiyetinden dolayı birkaç defa tekrarları.”<sup>3</sup>

Başka bir rivayete göre ise Selim Han, orta uzun boylu, kırmızı çehreli, sakalsız ve uzun bıyıklı idi. Nazarları nafiz ve müessir, mizacı asabi idi. Bir işe karar vermeden

---

evvel çok düşünür, istişare eder, kendi fikrine muhâlif olsa bile her reyî dinler ve hak söz ise kabul ederdi. Bir kere karar verince asla dönmez, hemen icraata geçer ve o devrede aksi fikir serdedenlere müsamaha etmezdi. Çok iyi bir haber alma teşkilatı kurmuştu, buna rağmen bazı mühim mevzuları bizzat kendisi tahkik ederdi.

Yavuz Selim, devlet işlerinde kati bir programla hareket eden hükümdardı. O herhangi bir işi kesin olarak meydana koymadan evvel, muhtelif yollarla o mevzu hakkında vezirlerin ve sair alakadarların mütalaalarından istifade eder ve günlerce düşünürdü. Kesin kararını verdikten sonra da o kararından asla dönmezdi. İradesi ve azim kudreti, derin görüşü ve yüksek dehasıyla babası zamanında devlet yönetimini ataletle sürükleyenleri saf dışı etmiştir.

Yavuz Sultan Selim, çelik gibi iradesi, azim kudreti, derin görüşü ve yüksek dehasıyla babası zamanında uyşuk ve durgun bir hâle gelmiş olan idareyi kısa bir zamanda çevik ve cevval bir hâle getirmiştir. Kurmuş olduğu muntazam ve güçlü istihbarat teşkilatı sayesinde dâhilî ve harici meselelerden anında haberdar oluyordu. Mühim işlerde bizzat kendisi tahkikat yapar, kötü haberler aldığı zaman: **“Siz işlere bakmıyorsunuz.”** diye vezir-i azamları azarlar, bazen da hapsettirirdi. Hersekzade Ahmed Paşa ile Piri Mehmed Paşa bu vartaya uğrayanlardandır.

**“Allah, emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor.”[4](#)**

ayetini kendisine rehber edinen Yavuz Selim Han, devlet işlerine ehil ve kabiliyetli adamları seçer, vazifesinde muvaffak olanları hemen mükâfatlandırır.

Mısır seferi esnasında vukuu bulan şu hadise de Yavuz’un bu konudaki hassasiyetini ortaya koymaktadır. Birtakım masraflar için hazineden henüz para ulaştırılamamış, bunun için de zengin bir tüccardan borç alınmıştı. Defterdar, daha sonra hazineden gelen paradan tüccardan alınan borcu takdim etmek isteyince, tüccar defterdara şöyle bir teklifte bulunur:

*“Benim servetim çoktur ve bir oğlumdan başka kimsem de yoktur. Eğer kabul ederseniz, size borç olarak verdiğim o parayı hazineye bağışlayayım, buna mukabil siz de benim oğluma devlet kapısında bir iş verin, onu askerlik sınıfına alın.”*

Defterdar tüccarın bu talebini Yavuz Sultan’a arz edince, Padişah son derece öfkelenir ve defterdara haykırarak şöyle der:

---

**“Para ile asker yazılmaz, kanun-u kadim bozulmaz. Bana getirdiğiniz Şu usulsüz ve çirkin teklifinizden dolayı yemin ederim ki, seni de teklif sahibini de katlettirirdim; fakat Sultan Selim, insanların “parasına tamah ettiği için tüccarı ve defterdarı öldürttü” demelerinden çekinirim. Çabuk bezirganın parasını iade edin ve bir daha huzuruma böyle kanuna uygun olmayan tekliflerle gelmeyin.”**

Kanuni Sultan Süleyman zamanında Avusturya İmparatorluğu’nun İstanbul elçiliğini sekiz sene sürdüren Ogier de Busbecg Şöyle der:

*“Görev ve memuriyetler herkesin liyakat, seciye ve kabiliyetine göre bizzat sultan tarafından verilir. Bunu yaparken ne şahsın zenginliğine ne nüfuz ve Őöhretine ne de rica ve dostluklara aldırıŐ eder. Böylece her işe, o iÇin ehli adamlar tayin olunur. Őahsi kabiliyeti sayesinde herkes en yüksek mevkilere gelebilme Őansına sahiptir.”[5](#)*

Yavuz Sultan Selim, âlimler ve Őairler ile yaptığı hususi sohbetlerinde devlet işlerinde olduğunun aksine güler yüzlü ve müsamahakâr idi. Sadeliği sever ve sade yaŐardı, kendisine has Selimî tabir edilen bir kavuk giyer, ağzından çıkacak her sözün mütalaa yürütülmeden yerine getirilmesini arzu eden biri olmakla beraber, ikna edici sözü kabul ederdi. Kıymet verdiği kimselerin, bilhassa ilim ve din âlimlerinin fikirlerine ehemmiyet verirdi. Yavuz Selim, âlimlere karşı son derece hürmetkâr idi. Özellikle Zembilli Ali Cemali Efendi’nin ilim ve irfanına hayran idi ve ona son derece hürmet ederdi. Yavuz Selim’in, Zembilli Ali Cemali Efendi ile olan münakaŐaları meŐhurdur.

*“Bir yanardağ gibi ateŐ saçan Yavuz’un da yanında boynunu büktüğü, elini öptüğü, nazını çektiği ve emirlerine itaat ettiği Molla Cemali gibi birçok maneviyat sultanları vardı. Padişah, bu kaya gibi eğilmek bilmeyen bu ilim ve irfan erbabını bazen aŐıp geçmek istese de onları yerlerinden kımıldatıp sarsamaz ve geri püsküren kendi olurdu. Onlar hükümdarını dilediği gibi hizaya çekebilirdi.”[6](#)*

Mesela; Yavuz Sultan Selim Han, bir seferinde hazinedeki ihmallerinden dolayı vuku bulan hırsızlık sebebiyle yaklaşık kırk kişinin öldürülmesini emretmiŐti. Durumu öğrenen Şeyhülislam Zembilli Ali Efendi, hadisenin özünü Sultan Selim’den

---

öğrenmek için alelacele ve destursuz olarak Yavuz'un yanına varır. Yavuz da söylenenlerin doğru olduğunu ifade edince, Zembilli Ali Efendi kararın icra edilmemesini söyler.

Yavuz Selim: **“Efendi Hazretleri sizin devlet işlerine karışmaya hakkınız yoktur.”** diye cevap verir. Bunun üzerine Şeyhülislam Zembilli Ali Efendi şöyle der:

*“Sultanım! Ben size şer-i hükümleri bildirmeye geldim. Zira bizim vazifemiz sizi hatadan muhafaza etmek ve ahiretinizi korumaktır.”*

Şeriatın kıldan ince, kılıçtan keskin ölçüsü karşısında sakinleşen Yavuz Selim Han Şeyhülislam'a: **“Umumi ahvalin düzelmesi için bir fırkanın öldürülmesine cevaz yok mudur?”** diye sorar. Şeyhülislam Zembilli Ali Efendi: *“Bunların öldürülmesi ile âlemin düzelmesi arasında bir alaka yoktur, suçlarına göre ceza gerek.”* diye cevap verir.

Bunun üzerine koca orduları dize getiren o ulu Padişah, başını önüne eğer ve kararını geri alır. Padişahın bu kararından son derece memnun olan Şeyhülislam Zembilli Ali Efendi, tam huzurundan ayrılırken tekrar geri döner ve kendisine merakla bakan Yavuz'a şöyle der:

*“Sultan'ım birinci talebim şeriatın gereği idi. İkinci bir talebim daha var ki, bu da sadece bir ricadır. Sultan'ım bu müminlerin suçları kendilerinedir. Ancak onlar hapiste iken masum ailelerine kim bakacak? Sizden ricam verilecek ceza bitene kadar bunların ailelerine bir nafaka bağlamanızdır.”*

Şeyhülislam'ın bu talebini de yerine getiren Yavuz, hiç şüphesiz ki farkında olduğu ilahi mesuliyetin ve hukukun icabını ifa etmiş oluyordu.

Şu hadise Yavuz Sultan Selim'in âlimlere ne kadar kıymet verdiğini ve onlara ne derece hürmet gösterdiğinin açık bir delilidir. Yavuz Sultan Selim Han Mısır seferi dönüşünde Adana civarına geldiklerinde şiddetli bir yağmur yağmış ve her taraf âdeta çamur deryasına dönüşmüştür. Yavuz Sultan Selim Han devrin meşhur âlimlerinden Kemal Paşazade ile atın üstünde yan yana gidiyorlardı. Kemal Paşazade'nin atının ayağından sıçrayan çamur Yavuz Sultan Selim Han'ın elbisesini kirletmişti. Bu durum karşısında Kemal Paşazade'nin derin bir mahcubiyete düştüğünü ve ziyâdesiyle üzüldüğünü gören Yavuz Sultan Selim Han, onun yüzüne bakar ve tebessümle şöyle der: *“Ulemanın atının ayağından sıçrayıp, elbisemizi kirleten çamur, çok mübarektir ve bizim için büyük bir şereftir. Vasiyet ediyorum, ben ölünce bu çamurlu kaftanı üzerime örtün.”* Nitekim Yavuz Sultan Selim vefat edince, bu vasiyeti yerine getirilmiş ve çamuru ile muhafaza edilen kaftan sandukçasının üzerine örtülmüştür.

---

**Yavuz Selim'in Farsça bir divan yazacak kadar bu dile derin vukufu vardı.** Vassaf Tarihi'ni mütalaa etmesi, Arapça ve Farsça'ya olan vukufiyetine bir delildir. Türkçe nazımları az ise de Farsça olarak yazdığı birçok şiiri vardır. Kendi el yazısıyla yazmış olduğu Farsça manzumeler Topkapı Sarayı arşivinde bulunmaktadır. Şah'a gönderdiği Farsça mektupları o sahada üstad kişiler yazmışsa da bunlara en son bizzat kendisi bakmış ve bir takım tashihatta bulunmuştu. Ayrıca o, İslamî ilimlere, Doğu edebiyatına, tarih, felsefe ve tasavvufa fevkalade vakıftı. Âlim ve ediplerin meclislerinde bulunmaktan büyük bir zevk alır, devamlı olarak, tarih ve siyasete dair yazmaları mütalaa eder ve geceleri kitap okumakla meşgul olurdu.

Büyük Cihangir Yavuz Sultan Selim, askerî dehası bakımından dedesi Fatih Sultan Mehmed Han'dan sonra gelir. O, sefere çıkmazdan önce o ülkenin tarihini okurdu. Yavuz Selim, dedesi Fatih Sultan Mehmed gibi fütühat yapıyor ve ila-yı kelimetullah ve ittihad-ı İslam için çalışıyordu. Mahir bir avcı olan Selim, yirmi yıla yakın bir sürede valilik yaptığı Trabzon'da cirit yarışları tertip eder, şair ve âlimlerle güncel, tarihî ve ilmi sohbetler ve müzakereler yapardı.

Sultan Selim Han'ın büyük bir devlet adamı olması yanında, onun şairliği de insanları hayrette bırakır, kalpleri teshir ve şaduman ederdi. Şiirlerindeki üslup ve beyan fevkalade fasih, selis ve belîğ idi. Onun bir elinde kılıç, diğer bir elinde ise kalem ve hikmet vardı. Yazmış olduğu binlerce şiirinden sadece ikisini dikkatinize sunmak istiyorum.

### **Ayaklı Semai**

Sanma Şah'ım	Herke si sen	sâdık âne	yâr olur
Herkes i sen	dost mu sandın	belki ol	ağyâr olur
Sadıkâ ne	belki ol	âlem de	Dildar olur
Yâr olur	Ağyar olur	Dilda r olur	Serda r olur

\*



---

"Kimse sensiz bulamaz Hakk'a vusul,  
Feyz-i lütfunla olur merd-i kabul.  
Rahmeten li'l-âleminsin ya Resul,  
El-medet ey maden-i nur-i Hudâ."

"Ey kerem kâni Resul-i Kibriyâ,  
Kemterindir bu Selim-i pür hata.  
Dergâhından iltica eyler ata,  
El medet vey maden-i nûr-i Hudâ."

Devletin zirvesinde bulunan Yavuz Sultan Selim ile en alt tabakasında bulunan külhancı arasında geçen ve cidden insanın kalp ve ruhunu zevk ve sürura kalp eden şu sohbeti de dikkatinize sunmak istiyorum:

Yavuz Sultan Selim bir gün at üstünde bir hamamın önünden geçerken, hamamın külhancısı şöyle der:

"Siz gülşen-i sarayda zevk ü sefada,  
Biz külhan-ı mihnette cevr ü cefada; bunda sebep ne?"

**Bunun üzerine padişah:**

"Takdir-i Hüda tedbir eylemiş ruz-i ezelde,  
Takdire rıza göstermedin, bunda sebep ne?"

diye karşılık verir. Bu hadisenin tarih kitaplarında nakledilmesinin en mühim sebebi ise, Osmanlılar da en alt kademede en basit bir iş yapanın kültür seviyesinin ve medeni cesaretinin ortaya konulmasıdır.

**Sultan Selim**, seferlerde vakit buldukça mütalaa ile meşgul olurdu. Mısır'daki ikameti esnasında Hint ve Çin haritalarını yaptırmış, Mısır'dan İstanbul'a gelinceye kadar İbn Tagrıberdi'nin "*Nücumü'z-zâhire fî mülûki Mısır ve'l- Kahire*" isimli eserini İbn-i Kemal'e tercüme ettirmiş ve kendisine parça parça takdim edilen tercüme okumuştur.<sup>1</sup>

**Dipnotlar:**

<sup>1</sup> Yavuz'un karakteristik nitelikleri hakkında bk. Muhyi Çelebi, **Selim-**

- 
- Name**, İstanbul 1301; İshak Çelebi, **Selim-Name**, Bibliotheque Nationale, A. F. 141.
- [2](#) Muhammad Harb, **I. Selim'in Suriye ve Mısır Seferi**, İstanbul Üniversitesi Doktora Tezi, 1980.
- [3](#) Uzunçarşılı, İ. Hakkı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, cilt-2, Türk Tarih Kurumu Yay. 7. Baskı, Ankara.
- [4](#) Nisâ Suresi, 4/58.
- [5](#) Ogier Ghiselin de Busberg, *Türkiye'yi Böyle Gördüm*, Çev. Aysel Kurutluoğlu.
- [6](#) Samiha Ayverdi, *Türk Tarihinde Osmanlı Asırları*.
- [7](#) *Osmanlı Tarih ve Edebiyat mecmuası* sayı 2, s, 25-26.